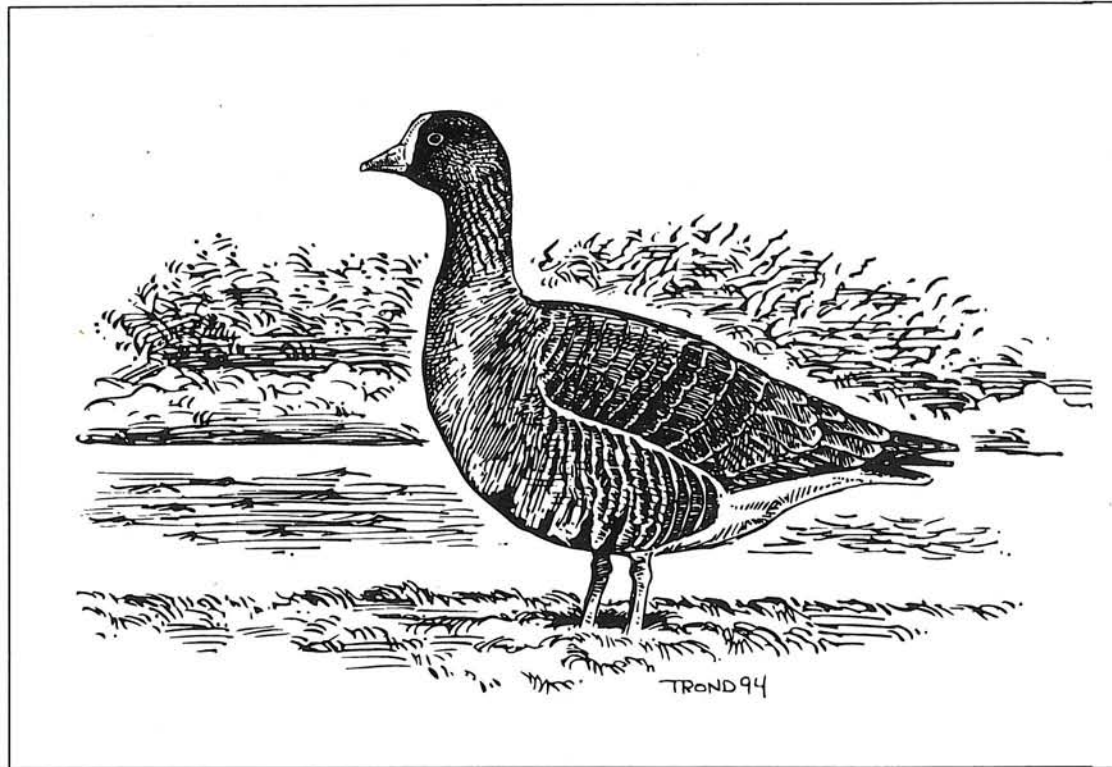

Tomas Aarvak, Henrik Brøseth

Prosjekt dverggås

Årsrapport 1994

Rapport nr. 56 fra Dverggåsprosjektet

Norsk Ornitologisk Forening

Rapport nr. 1-1994

NOF RAPPORTSERIE
RAPPORT NR. 1 - 1994
Rapport nr. 56 fra Dverggåsprosjektet

Tomas Aarvak og Henrik Brøseth

PROSJEKT DVERGGÅS
ÅRSRAPPORT 1994

NORSK ORNITOLOGISK FORENING (NOF)
KLÆBU 1994

Norsk Ornitologisk Forening, Klæbu
Forsidetegning: Trond Haugskott
Trykket Desember 1994
Forside trykket av Grafica as
ISSN 0805-4932
ISBN 82-990868-3-3

FORORD

Denne rapporten tar for seg registreringer av dverggås i 1994, og omfatter virksomheten fra 1 januar til 15 desember 1994.

I inneværende periode har prosjektet blitt ledet av en styringsgruppe bestående av Georg Bangjord, Jostein Sandvik, Svein-Håkon Lorentsen (fram til 10.11.94) Ingar Jostein Øien (leder) og Tomas Aarvak (sekretær). Kjell Arne Meyer har fungert som koordinator for arbeidet i Nordland fylke.

Feltarbeid på årets dverggåsprosjekt i Finnmark ble gjennomført i periodene 14/5-16/06 og 25/7-5/8 av Henrik Brøseth og Tomas Aarvak. Feltarbeid i Nordland ble gjennomført i periodene 3-10/8, 3-5/7, 1-3/8 og 7-9/8 av hhv. Gaute Dahl, Espen Dahl, Atle G. Dahl, Benny Sætermo, Jim Kristensen, Knut A. Øyjord, Kristian Sivertsen og Eskil Furuheim. På rasteplass i Nordland har Arvid Følling, Willy Hjelmseth og Gaute Dahl gjort registreringene.

Den tradisjonelle overvåkingen ved Valdakmyra, Porsanger kommune, ble gjennomført i tiden 15 mai til 6 juni. Målsettingen for arbeidet på Valdak var som tidligere år å individbestemme dverggjessene utfra variasjoner i bukflekkene for å kunne registrere totalt antall individer som trakk gjennom området. Hver dag ble også totalantallet dverggjess registrert gjennom døgnet, samt flygeaktivitet, flygeretning, forstyrrelser og gjessenes bruk av området. Fuglefaunaen forøvrig ble også regelmessig optalt.

I år ble syv hekkeområder undersøkt av NOF Prosjekt Dverggås, hhv. tre i Finnmark og fire i Nordland. I Finnmark var målsettingen å undersøke de samme områdene som ble undersøkt i 1990 (Bangjord og Broen 1990a,b), for å se om det hadde skjedd forandringer siden den gang. Vi hadde også ett lite håp om å kunne kjenne igjen noen par fra rasteplassen. Ett hekkeområde ble også undersøkt i samarbeid med den finske arbeidsgruppen, i forbindelse med fangst av dverggjess for å kartlegge trekkveier og vinteroppholdsområder. Finnene har i tillegg undersøkt fire andre hekkelokaliteter i Finnmark. Totalt har syv områder i Finnmark og fire områder i Nordland blitt inventert.

Feltarbeidet ble gjennomført med økonomisk støtte fra Fylkesmannens Miljøvernavdeling i Finnmark, Fylkesmannens Miljøvernavdeling i Nordland, Direktoratet for Naturforvaltning og Norsk Fuglevernfond.

Stedsangivelser for feltregistreringene, samt nøyaktig lokalitetsangivelse for dverggåsobservasjonene er utelatt fra denne rapporten. De konfidensielle opplysningene finnes hos prosjektgruppen, Direktoratet for Naturforvaltning, Fylkesmannens Miljøvernavdeling i Finnmark og Fylkesmannens Miljøvernavdeling i Nordland (Aarvak og Brøseth 1994a).

Trondheim, Desember 1994

Tomas Aarvak

Henrik Brøseth

INNHOOLD

SAMMENDRAG.....	7
SUMMARY.....	9
1. STUDIER PÅ RASTEPLASS I FINNMARK (Valdak).....	10
1.1 Antall rastende dverggjess.....	10
1.2 Rastetid.....	12
1.3 Forstyrrelser.....	12
1.4 Generell atferd på rasteplassen.....	12
1.5 Parring.....	13
1.6 Beitepreferanser og bruk av området.....	13
1.7 Trekkaktivitet.....	13
1.8 Hvile.....	13
1.9 Lyd.....	13
1.10 Observasjoner på høsttrekket.....	13
2. STUDIER PÅ RASTEPLASS I NORDLAND.....	15
2.1 Rasteplassen i Hemnes kommune.....	15
3. HEKKEOMRÅDENE I NORDLAND & FINNMARK.....	15
3.1 Resultater fra hekkeområdene.....	15
3.2 Ungeproduksjon.....	17
3.3 Fangst i grenseområdene mellom Norge og Finland.....	18
4. AKTIVITETEN INNENFOR PROSJEKTET.....	19
4.1 Møter.....	19
4.2 Foredrag og intervjuer.....	19
4.3 Rapporter.....	19
4.4 Nordisk samarbeidsmøte.....	20
5. TAKK.....	21
6. LITTERATUR.....	22
7. VEDLEGG	
1. Kart over Valdakmyra (økonomisk kartverk 1:5.000).	
2. Oversikt over identifiserte dverggåspar i perioden 15/5-6/6 1994.	
3. Referat fra nordisk samarbeidsmøte, Songli 11-12 april 1994.	

SAMMENDRAG

Overvåking på vårrasteplassene i Finnmark og Nordland ble gjennomført med samme metodikk som tidligere år. Ved Valdakmyra, Porsanger kommune, ble det totalt observert 26 par og fire enslige ungfugler. Dette er det minste antallet som er observert i løpet av de fire siste årene. I Nordland ble det observert to hanner i en kort periode.

Syv kjente hekkelokaliteter (i bruk på 1990-tallet) for dverggjess i Finnmark har blitt undersøkt i 1994. Totalt har det i disse hekkeområdene blitt registrert 12-13 par, to enslige individer, 10 unger og ett reir med seks egg. Ett delområde, en tidligere hekkelokalitet, og ett potensielt hekkeområde har dette året ikke blitt undersøkt.

I Nordland har fire områder blitt undersøkt, og det har ikke blitt registrert hekkende gjess i noen av disse. To av områdene (område I og J) har ikke tidligere vært undersøkt, og synes heller ikke, i lys av dagens bestands-situasjon, å være aktuelle for oppfølgende inventeringsarbeide. I det tidligere kjerneområdet i Nordland (område H) ble det funnet ubetydelige mengder ekskrementer fra midtsommeren, og det er lite sannsynlig at hekking fant sted i området dette året. For Nordland betyr dette at det ikke har vært påvist eller sannsynlig hekking siden 1991, da syv individer ble sett (område H).

NOF Prosjekt Dverggås deltok på sensommeren i WWF-Finland's satelittelemetri-prosjekt. Dette resulterte i fangst av ett par dverggås med en unge i Finland, hvorav hannen ble utstyrt med satelittsender. Denne hannen ble senere fulgt vha. innkomne lokaliseringer fra satelitt, og ble tilslutt funnet død på en øy i Finnmark. På bakgrunn av opplysningene fra dette pilotprosjektet med bruk av satelittsender (kap. 3.3) og andre data fra årets feltarbeid fikk vi bla. avdekket en tidligere ukjent rastelokalitet i Finnmark, og vi kan nå fastslå at den sterkt truede restbestanden av dverggås i Fennoskandia benytter rasteplassene i lavlandet også etter endt hekking (August-September), sannsynligvis for å øke kondisjonen før trekket sørover.

SUMMARY

This report contains the results from the work conducted in 1994 by the Norwegian Ornithological Society Project Lesser White-fronted Goose.

The project has been directed by a workgroup consisting of; Georg Bangjord, Jostein Sandvik, Svein-Håkon Lorentsen (until 10.11.94), Ingar Jostein Øien (leader) and Tomas Aarvak (secretary).

Monitoring at the pre-nesting staging areas in Finnmark- and Nordland counties where conducted as in former years. At Valdak, Porsanger municipality, Finnmark county, a total of 26 pairs and four secondyear birds where observed during the period 15. May to 6. June. In Nordland county only two males of Lesser White-fronted Geese where observed.

Seven known breeding localities (used in the 1990's) has been surveyed in Finnmark county in 1994. A total of 12-13 pairs, two single individuals, ten goslings and one nest containing six eggs has been registrated. Two former breeding areas and one potential breeding area has not been surveyed. In Nordland county, four former known breeding areas have been surveyed with negative results.

NOF - Project Lesser White-fronted Goose also took part in the satellite telemetry-project run by World Wildlife Fund in Finland. One pair and one gosling where caught in the moulting period, and the male was equipped with a satellite transmitter (Microwave Telemetry, Inc.) weighing 102 grams including harnesses. The male was tracked during late summer and was eventually found dead after one month, on an island in Finnmark county. In accordance with other data from this year's field work, we can conclude that the treathened rest population of Lesser White-fronted Geese also use the staging areas in the lowland after ended breeding season.

During autumn (August-September) three flocks of Lesser White-fronted Geese where seen at Valdak. The flocks of 12, 32 and 20 individuals comprised 6, 16 and 11 goslings, which gives a mean production of 2,2 pr. pair (n=15).

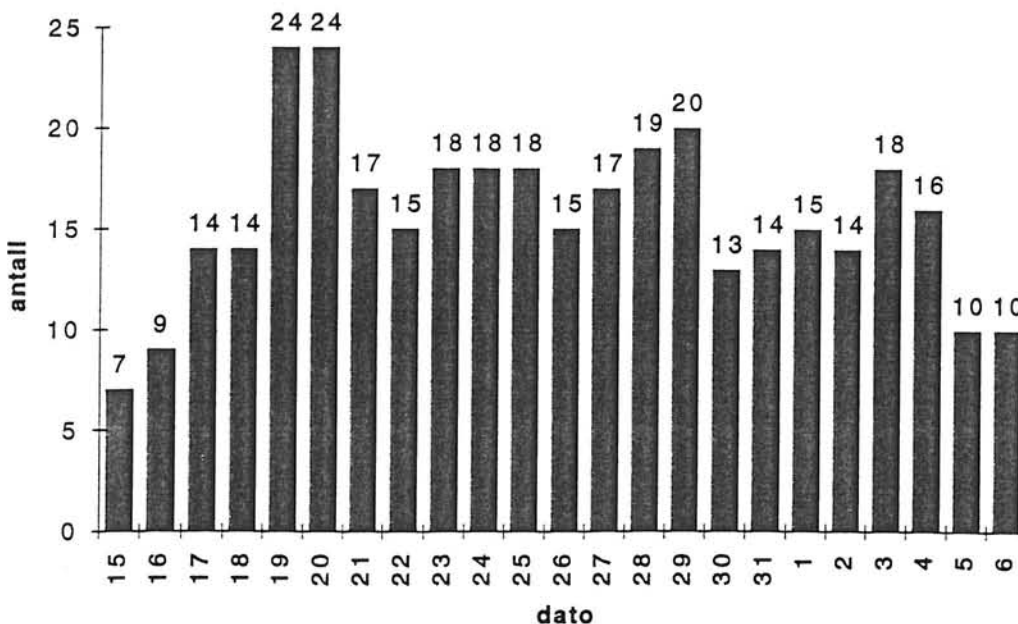
1. STUDIER PÅ RASTEPLASS I FINNMARK

Studiene ble foretatt fra kanten av israndsterassen ovenfor Valdakmyra, Porsanger kommune, i likhet med tidligere år (se Aarvak & Øien 1992 og vedlegg 1). Til studiene ble det benyttet kikkert (10x40) og teleskop (20-45x60) & (20x70). For å kunne lese av bukflekkene var det nødvendig med teleskop med stor forstørrelse (45x). Metodikken som er brukt for å identifisere hvert enkelt individ og par utfra bukflekktegnene er beskrevet i Aarvak og Øien (1994) og Øien m. fl. (unpubl.). Hovedarbeidsinnsatsen ble konsentrert om tidlig morgen og kveld i likhet med de foregående sesongene.

1.1 ANTALL RASTENDE DVERGGJESS

Da vi ankom Valdak 15/5, var 7 dverggjess ankommet. De første gjessene ankom 12/5 (7-8 ind.). Dagen etter ble det observert 3-4 ind. (Christina Bjørkli og Torkjell Morset pers. medd.), og 7 ind. 14/5 (Paul T. Nilsen pers. medd.). Det ble også observert seks ubestemte "grå"-gjess 8/5 (Gunnar Henriksen pers. medd.). Våren dette året var sen i Finnmark, med dårlig snøavsmelting i fjellet, og dette var svært tydelig på rasteplassen. Utskiftningen av par gikk sent, og par som forlot rasteplassen kom tilbake igjen etter noen få timer, eller de kunne være borte nesten et helt døgn. Tidsbudsjettet vårt i år tillot dessverre ikke at vi kunne følge hele trekkforløpet på Valdak.

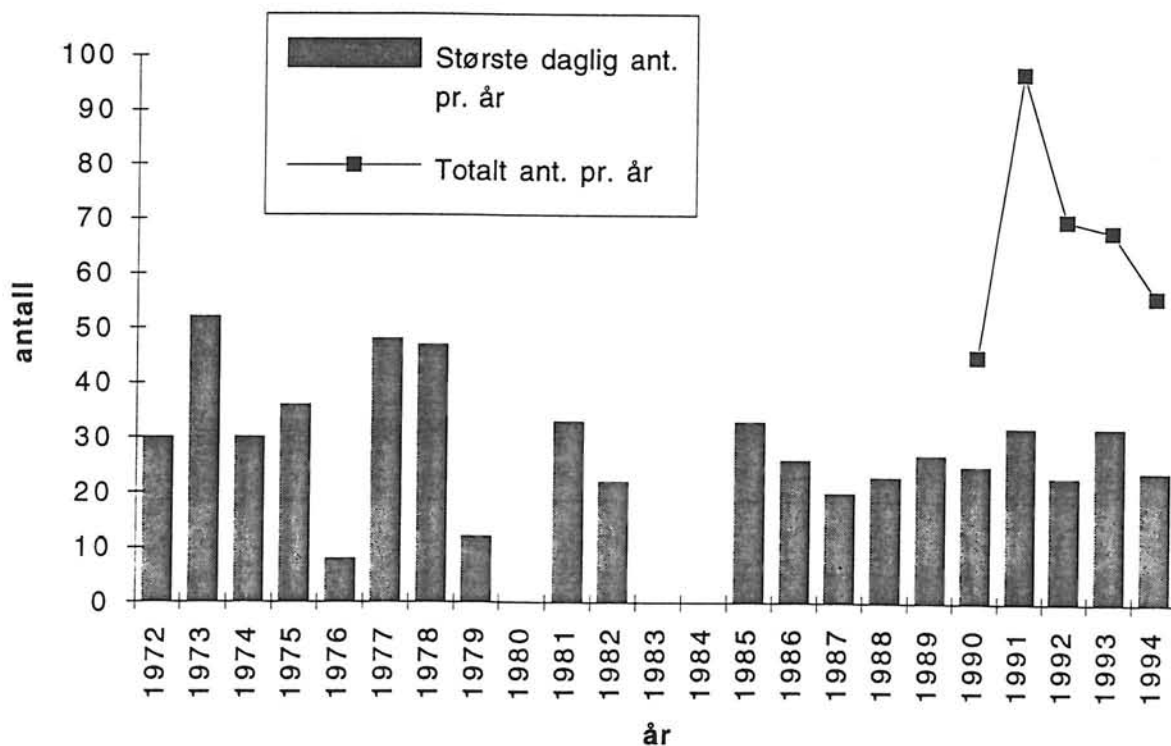
Antall dverggjess på myra pr. dag (Figur 1) lå ganske stabilt mellom 15 og 20 ind. i hele perioden. Største dagsantall var på 24 ind. Gjennom hele perioden var det en jevn utskiftning av par (Vedlegg 2). Utfra bukflekktegnene kan vi fastslå at minimum 26 par var innom myra i løpet av den perioden vi var der. I tillegg til disse parene var det også noen få ungfugler som enten holdt seg sammen med voksne par, eller opptrådte enslige. Med minimum 26 par og 4 enslige ungfugler kom vi opp i en total på minimum 56 individer (Tabell 1).

Figur 1. Største daglige antall dverggjess i perioden 15 mai til 6 juni 1994.

Sammenlignet med tidligere år er det totale antall rastende gress i 1994, det lavest registrerte i perioden 1991-1993 (Figur 2, Tabell 1). Det er enda noe usikkert hvorvidt vi ser en negativ tendens på rasteplassen de senere årene, men største daglige antall er adskillig lavere enn på 1970-tallet.

Andelen ungfugler var på 7,7%, mens det i 1993 var på 6,3%. Dette er lavere enn for årene 1992 og 1991 med hhv. 26% og 15,1%. En svakhet ved disse tallene er at det som oftest er svært vanskelig å skille ungfuglene fra hverandre. I 1994 og 1993 var det få ungfugler og forholdsvis lett å se forskjell på individene, mens det i 1992 og 1991 var mange ungfugler som det var vanskelig å holde rede på. Dette betyr at det sannsynligvis var en enda større andel ungfugler i 1991 og 1992.

Figur 2. Største daglige antall dverggjess (årene 1972-1994) og totalt antall utfra buktegning metodikk (årene 1990-94) observert ved Valdakmyra i Porsanger kommune. Fra årene 1980, 1983 og 1984 foreligger ingen opplysninger.

Tabell 1. Oversikt over antall dverggjess på Valdakmyra i årene 1990-94. Tabellen viser største anta rastende individer på en dag, fordeling på par, ungfugl, og totalt antall rastende individer hvert år.

År	Maks. reg. samtidig	Ant. par	Ant. ungfugler	Total ant. ind.
1990	25	≥ 21	≥ 3	≥ 45
1991	32	≥ 43	≥ 13	≥ 97
1992	23	≥ 25	≥ 13	≥ 70
1993	32	≥ 32	≥ 4	≥ 68
1994	24	≥ 26	≥ 4	≥ 56

1.2 RASTETID

Variasjonene mellom de enkelte parene i hvor lenge de befinner seg på rasteplassen er store. Noen par ble kun identifisert på myra én dag, mens andre par oppholdt seg mer eller mindre sammenhengende på myra i opptil 15 døgn.

I 1994 hadde dverggåsparene en gjennomsnittlig rastetid ($\max.\bar{x}$) på 7,4 dager. Dvs. fra første registreringsdag til siste registreringsdag (Tabell 2). Ser man kun på de dagene de enkelte parene har vært til stede ($\min.\bar{x}$), får vi et gjennomsnitt på 6,6 dager ($n=26$). Dette er betydelig lengre enn i 1991 og 1992, men ikke signifikant forskjellig fra 1993. Dataene er under bearbeiding (Aarvak & Øien unpubl.)

Tabell 2. Oversikt over gjennomsnittlig rastetid for dverggås på Valdakmyra i årene 1991-94.

År	1991	1992	1993	1994	1991-94
Maks. \bar{x}	4,4	3,4	6,2	7,4	5,4
Min. \bar{x}	3,2	3,0	5,0	6,6	4,5
n	43	25	32	26	126

I materialet er det en klar tendens at rastetiden avtar jo senere parene ankommer rasteplassen. Dette vil bli nærmere analysert senere.

1.3 FORSTYRRELSER

I likhet med tidligere år utgjør helikoptertrafikken det største forstyrrelsesmomentet sammen med havørna. En rekke ganger observerte vi at redningshelikopteret skremte dverggjessene på vingene. Dette var også tilfelle for lavtflygende havørner. Mosbech & Glahder (1991) gjorde undersøkelser på hvordan helikopterflygning påvirket mytende kortnebbgjess og hvitkinngjess på Jameson Land, Grønland. De fant at gjessene viste tegn på forstyrrelse når helikopteret var 10 km unna (store, Bell 212), eller 5 km unna (små, Bell 206). Tidsbudsjettene til kortnebbgjessene ble sterkt påvirket av forstyrrelsen. Det ble funnet at de beitet og hvilte mindre, svømte mye mer, og at de sannsynligvis ikke fikk i seg nok mat. Effekten på hvitkinngjessenes tidsbudsjett var ikke så tydelig.

Rødrev ble observert ett fåtall ganger på myra. Bebodd hi ble funnet i kanten av israndsterassen. Vandrefalk ble også observert jaktende, uten at dette resulterte i noen form for atferdsmessige forandringer hos gjessene.

1.4 GENERELL ATFERD PÅ RASTEPLASSEN

Atferden til dverggjessene avvek ikke fra det som ble observert i 1991 (Øien & Aarvak 1991), og som også har blitt beskrevet av Bangjord og Broen (1990a).

1.5 PARRING

Parring har blitt observert fire ganger, hhv. 17/5, 19/5, 2/6 og 5/6, slik som beskrevet i Øien og Aarvak (1991).

1.6 BEITEPREFERANSER OG BRUK AV OMRÅDET

Beiteatferd hos dverggjessene er beskrevet av Bangjord og Broen (1990a), og stemmer også i år overens med våre observasjoner.

Det var stort sett alltid de ytterste delene av strandenga som ble benyttet til beiting. Noe beiting foregikk også på de indre delene av strandenga, som hadde høyere gressvegetasjon.

1.7 TREKKAKTIVITET

En rekke ganger kunne vi observere at nye par kom inn på myra i lav høyde, uten at vi kunne si hvor de kom fra. Av direkte observerte innkomstretninger, kom totalt fire par inn fra Stabbursdalen. Av de observerte avgangene fløy fire par og 1 ind. opp Stabbursdalen, ett par innover fjorden og over fjellet i samme retning som "Stabbursdalsindividene". To par har blitt observert trekkende ut fjorden (mot nord) på vestsiden, og ett par direkte over fjorden (mot øst).

Sammenlignet med den daglige oversikten (Vedlegg 2), er de korteste fraværene som er observert direkte, på 7 og 12 timer. Par nr. 3 ble observert på myra kl. 12¹⁵ (25/5), og det ble deretter ikke sett før det kom flyvende ned fra Stabbursdalen kl. 19³⁰. Mao. ett fravær på syv timer og femten minutter. Par nr. 13 hadde likeledes ett fravær på over ti timer (08¹⁵-18²⁵) den 24/5.

Materialet på trekkaktivitet vil ble analysert senere.

1.8 HVILE

Denne atferden er tidligere beskrevet av Bangjord og Broen (1990a) og Øien og Aarvak (1991). Årets observasjoner avviker ikke fra dette.

1.9 LYD

Denne atferden er tidligere beskrevet av Bangjord og Broen (1990a) og Øien og Aarvak (1991). Årets observasjoner avviker ikke fra dette.

1.10 OBSERVASJONER PÅ HØSTTREKKET

Dverggås ble i 1994 observert på høsttrekket ved Valdakmyra, Porsanger kommune ved flere anledninger (Tabell 3). Tre par med hhv. en, to og tre unger ble observert i en flokk 17/8 (Per Tangen & Bjørn Ove Høiland pers. medd.), og 26/8 ble det observert 16 ad. og 16 unger (Per Tangen, Bjørn Ove Høiland & Harald Mørken pers. medd.). Ved begge tilfellene ble gjessene sett i det de ankom rasteplassen, i 21-tiden på kvelden. Området ble også besøkt 28/8 kl. 16⁰⁰ uten at det ble sett gjess. 20 ind. (9 ad. og 11 unger) ble observert 3/9, 4/9 og 6/9 (Per Tangen pers. medd.).

Observasjonstidspunkt var fra hhv. 17⁰⁰ den 3/9 og 6/9, og mellom 15⁰⁰ og 19⁰⁰ den 4/9. Området ble også besøkt 5/9 på morgenen (09⁰⁰-11⁰⁰) uten at det ble sett gjess. Individene som hadde tilhold på Valdak 3/9, 4/9, 6/9 og 10/9 var trolig en og samme flokk, da strukturen på flokken var lik alle dagene og ett av individene som var tilstede hadde ett avvikende utseende, som kunne minne om tundragås (*Anser albifrons*).

Tabell 3. Oversikt over antall par og unger observert på Valdak høsten 1994.

Dato	17/8	26/8	28/8	3/9	4/9	5/9	6/9	10/9	23/9
Voksne (adults)	6	16	0	9	9	0	9	9	0
Unger (immatures)	6	16	0	11	11	0	11	11	0
Kullfordeling	3			3*	3*		3*	3*	
	2			3*	3*		3*	3*	
	1			3	3		3	3	
				2	2		2	2	
Unger pr. par (\bar{x})	2	2		2,75	2,75		2,75	2,75	
Total	12	32	0	20	20	0	20	20	0

* Observasjonen er 4 ad. sammen med seks unger. Antar at det dreier seg om to par med unger. Alternativt kan en anta at to av fuglene var ikke-hekkere, og at det siste paret hadde seks unger. Dette er dog ikke særlig sannsynlig, med tanke på gjennomsnittlig kullstørrelse dette året.

Fra tidligere er det kjent svært få observasjoner av dverggås på høsttrekket.

Dverggås ble observert på Valdakmyra, Porsanger kommune 28/8-87. Totalt ble det sett 28 ind., hvorav 18 var juvenile (Jan Kåre Ness pers. medd.). Registreringer ble også gjennomført den 16/8 og 22/8 uten at det ble sett gjess. I 1992 ble det sett flere flokker med dverggjess (C. Bjørkli pers. medd.), hvor det på det meste ble sett 58 individer (24 voksne og 34 juv.).

Utfra innkomne opplysninger de senere årene ser det ut til at gjessene bruker Valdakmyra fast på høsten, og at mange fugler er innom i en kort periode. Alle kjente opplysninger er fra perioden 17 august til 10 september. Hvor mange gjess som totalt bruker rasteplassen på høsten er ikke kjent. Problemet ligger i at det er svært lite fuglefolk innom dette området på høsten, og det ser også ut til at gjessene stort sett raster på natta.

2. STUDIER PÅ RASTEPLASS I NORDLAND

2.1 RASTEPLASSEN I HEMNES KOMMUNE

Den første dverggåsa (trolig en hann) ankom rasteplassen på ettermiddagen 12/5, og ble også sett i tidsrommet 13⁰⁰ til 22⁰⁰ den påfølgende dagen. Gåsa beitet mye sammen med kanadagjess fra 16⁰⁰. Området ble undersøkt de siste dagene i mai, men ingen observasjoner ble gjort. 9/6 ble det sett to individer på kvelden. Tre dager senere ble bukflekkene tegnet, og disse stemte for det ene individet overens med tegningen av gåsa som ble observert 12-13/6. Da individene viste en høy grad av aggresjon mot hverandre var det trolig to hanner. Siste dag hvor begge gjessene ble sett var 27/6.

Tallene fra rasteplassene mht. antall gjess taler sitt tydelige språk, og er i god overenstemmelse med de senere års undersøkelser på hekkeplass i Nordland.

Tabell 3. Årvis fordeling av gjess på rasteplassene i Nordland i årene 1980-1994.

Årstall	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994
Hattfjelldal	0	0	0	2	3	6	6	4	5	0	0	0	0	0	0
Hemnes	5	0	8	4	6	10	2	2	6	2	0	0	0	2	2

3. HEKKEOMRÅDENE I NORDLAND & FINNMARK

Lokalisering av områdene er ikke oppgitt av sikkerhetsmessige hensyn, men er rapportert i en egen konfidensiell rapport til Fylkesmannens Miljøvernnavdeling i Finnmark, Fylkesmannens Miljøvernnavdeling i Nordland og Direktoratet for Naturforvaltning (Aarvak & Brøseth 1994a). Område A og B er de samme som ble undersøkt i 1990 (Bangjord og Broen 1990a,b). Vi har brukt samme koder i denne rapporten som i 1990.

3.1 RESULTATER FRA HEKKEOMRÅDENE

I 1994 har syv kjente hekkelokaliteter (i bruk på 1990-tallet) for dverggås i Finnmark, blitt undersøkt. Av disse syv områdene har to områder (område A & B) blitt undersøkt gjennom NOF Prosjekt Dverggås. Ett område (område C) har blitt undersøkt i samarbeid med WWF-Finland, i forbindelse med fangst av dverggås. WWF-Finland har også undersøkt fire andre kjente hekkeområder (område D, E, F & G) i Finnmark. Totalt har det i de undersøkte hekkeområdene blitt registrert 12-13 par, to enslige individer, 10 unger og ett reir med seks egg (Tabell 4). Ett delområde, en tidligere hekkelokalitet, og ett potensielt hekkeområde har i inneværende år ikke blitt undersøkt (se Aarvak & Brøseth 1994a).

Tabell 4. Oversikt over observasjoner av dverggjess og funn av spor/sportegn på hekkeplass i 1994. Område A-G ligger i Finnmark fylke og H-K i Nordland fylke.

Område	Ant.gjess	Spor/sportegn	Tidsperiode	Kommentarer
A	4-5 par (15 obs.)	Mye fersk skit + mytefjær fra 1993	6-11/6	Funn av reir m/ 6 egg
B	3 par	Endel fersk skit	12-14/6	
C	4 par + 9 unger	Mye fersk skit + mytefjær fra 1994	*primo juli + 29/7-4/8	Kullfordeling; 4, 3, 1 og 1 unge Ett par + 1 unge fanget**. Hannen fikk påmontert satelittsender
D	3 ad.+1 unge***	Endel fersk skit	medio juli	Området besøkt av finskt team
E	negativt	negativt	medio juli	Området besøkt av finskt team
F	negativt	negativt	medio juli	Området besøkt av finskt team
G	negativt på finsk side	Mye fersk skit + mytefjær fra 1994****	ultimo juli	Området besøkt av finskt team
H	negativt	litt skit fra medio juni	3-5/6, 7-9/8	Få gjess, trolig ingen hekking
I	negativt		3-10/8	
J	negativt		3-10/8	
K	negativt		1-3/8	

* Finnene besøkte området også medio juli, hvor de observerte to par med hhv. fire og tre unger

** Paret med unge ble fanget 4/8 (se kap. 3.3).

*** Antagelig en årsunge, men observasjonen er ikke 100% sikker.

**** Området ble undersøkt av finnene, hvor det ble funnet mye skit og mytefjær. Finnene antydte at det kunne være snakk om bortimot ti individer (J. Markkola pers. medd.).

Område A som er et av kjerneområdene, ble inventert i 1990 (Bangjord & Broen 1990a,b). Det ble da i løpet av ett fire dagers opphold i undersøkelsesområdet gjort 20 sikre observasjoner på tilsammen over 50 dverggjess. De samme fuglene ble antageligvis observert flere ganger, slik at en reel tolkning av observasjonene gir et antall på mellom 15-30 individer (6-15 par). I 1994 ble det gjort ni sikre observasjoner på tilsammen 15 dverggjess. En reel tolkning av observasjonene tilsier at 8-10 individer (4-5 par) hadde tilhold i området. Sammenlignet med materialet fra 1990 var aktiviteten med spillflukt og flyging langt mindre i 1994. Også antall par var langt mindre, men dette kan være et resultat av den sene våren dette året. Området ble kanskje besøkt i tidligste laget, slik at noen av parene som "normalt" har tilhold her ikke hadde ankommet enda. Andre årsaker til denne forskjellen kan være mellomårsvariasjoner i populasjonen, eller at vi har en reel nedgang i antall gjess som hekker i området.

Område B, som også ble undersøkt av Bangjord og Broen (1990a,b), ble i 1994 inventert i etableringsfasen for gjessene. Det ble funnet tre par, som er det samme som ble observert i 1990.

I Nordland har fire områder blitt undersøkt av NOF - Prosjekt Dverggås, og det har ikke blitt registrert hekkende gjess i noen av disse. To av områdene (Område I og J) har ikke tidligere vært undersøkt, og

synes heller ikke, i lys av dagens bestandssituasjon, å være aktuelle for oppfølgende inventeringsarbeid. I det tidligere kjerneområdet i Nordland (Område H) ble det funnet ubetydelige mengder ekskrementer fra midtsommeren, og det er lite sannsynlig at hekking fant sted i området dette året. For Nordland betyr dette at det ikke har vært påvist eller sannsynlig hekking siden 1991, da syv individer ble sett (Område H).

3.2 UNGEPRODUKSJON

I 1994 har det blitt observert flere ungekull enn på mange år. Årsaken til dette ligger hovedsaklig i at de fleste kjente hekkelokalitetene i Finnmark har blitt undersøkt dette året. "Oppdagelsen" av Valdak som en fast rasteplass på høsten har også bidratt til å øke dette tallet.

Tabell 5. Fordeling av kull på rasteplass (Valdak) og hekkeplass (område C og D) i 1994.

	kullfordeling	Gj. snitt
Hekkeplass	4 3 1 1 1	2,0
Rasteplass	3 2 1 3 3 3 2	2,4 *

* En flokk på 32 individer (16 unger) er utelatt fra tabellen, da kullfordelingen er ukjent (se Tabell 3).

På rasteplassen (Valdak) ble det observert totalt 33 unger, som gir en gjennomsnittlig ungeproduksjon på 2,2 ($n = 15$). Totalt har det blitt observert 20 par med tilsammen 43 unger i 1994. Dette gir en gjennomsnittlig ungeproduksjon på 2,15 unger pr. par. Sammenlignet med eldre data (før 1980) på ungeproduksjon ($\bar{x}=4,1$; $n=23$) er dette en god del lavere (Norderhaug & Norderhaug 1981, Aarvak & Øien 1994). Hvorvidt dette reflekterer en generell nedgang i produksjonen er det for tidlig å svare på. Det er kjent at for de fleste arktisk hekkende arter forekommer mellomårsvariasjon i hekkesuksess, som er væravhengig (Ebbinge 1985). I sentrale deler av sibir er fjellreven (*Alopex lagopus*) en viktig faktor mht. valg av reirplassering og hekkesuksess hos dverggåsa (V. Morozov pers. medd.).

På høsttrekket i 1987 og 1992 (se pkt. 1.10) ble det observert gjennomsnittlige ungekull på hhv. 2,8 ($n=6$) og 3,6 ($n=5$). Hvorvidt det var ikke-hekkende individer i flokkene som ble observert i 1987 og 1992 er ikke kjent, men normalt myter og trekker disse tidligere enn hekkefuglene (egne obs., J. Markkola pers. medd.). For årene 1987, 1992 og 1994 kan det se ut som om det eksisterer en liten forskjell. Andelen ungfugler i forhold til flokkstørrelse på høsttrekket gir hhv. 64%, 59% og 52%, som utgjør en liten forskjell mellom årene det eksisterer data fra.

Potensialet for å få gode data mht. produksjon har økt betraktelig, hvis det viser seg at gjessene benytter Valdak som rasteplass etter endt hekking. Koblet med data på andel ungfugl i overvintringsområde vil en med større nøyaktighet kunne estimere produksjon, sommer- og vinterdødlighet.

3.3 FANGST I GRENSEOMRÅDENE MELLOM NORGE OG FINLAND

Lokalisering av vinterkvarterene til dverggåsa ble i 1993 av den Nordiske samarbeidsgruppen og International Waterfowl and Wetlands Research Bureau (IWRB) satt opp som ett av de viktigste delmålene for å kunne si med sikkerhet hva som er årsaken til den katastrofale nedgangen som er observert. Konvensjonelle metoder som halsringmerking i større skala har ikke latt seg gjennomføre pga. bestandssituasjonen. Derfor ble det denne sommeren gjennomført et pilotprosjekt, hvor tre hanner skulle fanges og påmonteres satelittsendere. NOF Prosjekt Dverggås ble invitert 23/6-94 av den finske arbeidsgruppen (WWF-Finland), til å delta i fangsten av dverggjess denne sommeren. Gjessene skulle fanges i det finske kjerneområdet for dverggjess som ligger helt opp mot norskegrensen, og da det var en viss mulighet for at alle gjessene oppholdt seg på norsk side var det naturlig at mannskaper fra den norske arbeidsgruppen deltok. All planlegging av fangst var på forhånd gjort av den finske arbeidsgruppen ledet av Juha Markkola.

Fangsten ble foretatt i ett av hekkeområdene i begynnelsen av august, mens gjessene ennå var i myting. Dette er en metode som fungerer meget godt for bla. sædgås, grågås og canadagås. To medlemmer fra den norske arbeidsgruppen deltok sammen med ni fra den finske. Dette viste seg å være langt vanskeligere enn først antatt, særlig fordi gjessene var svært sky og vare for forstyrrelser. Tilslutt fikk vi imidlertid fanget inn ett par med én unge, hvor hannen fikk påmontert satelittsender, som med teflonseler veide 102 gram. Senderen ble festet som en ryggsekk, med seler som gikk foran og bak vingefestene, og som var sydd sammen i ett festepunkt foran i brystet. De fire sele-endene var sydd sammen med suturtråd, som forventes å råtne etter ca 1 til 1 1/2 år. Dette ble gjort med tanke på at senderen skulle kunne falle av når batteriene var flate.

Hannen fikk i tillegg en metallring på høyre fot, og fargering på venstre fot (Orange-Hvit-Gul). Hunnen fikk halsring (grønn med hvit skrift nr. 04), metallring på høyre fot og fargering på venstre fot (Hvit-Svart-Gul). Ungen fikk halsring (grønn med hvit skrift nr. 05), metallring på høyre fot og fargering på venstre fot (Gul-Svart-Gul). Fargeringene (som er trefargede) på føttene leses ovenfra og ned.

Vekt på dverggjessene ved fangsttidspunkt 4/8 1994 var hhv. 1550 gr. for hannen, 1300 gr. for hunnen og 1195 gr. for ungen.

Satelittsenderen var programmert til å sende i 6 timer, og med en hvileperiode på 96 timer. Etterhvert kom plottene, og takket være disse kunne vi følge gjessene i det de forflyttet seg nordover rett etter myteperioden. Fra 7/9 til 15/9 oppholdt hannen seg på samme lokalitet. Dette ble vurdert å være mistenkelig lenge, og 20/9 bestemte den finske arbeidsgruppen seg for å reise til Finnmark. Fire finske deltagere, ansatte i Statskog - Fjelltjenesten og Gunnar Henriksen fra Fylkesmannens Miljøvern-avdeling i Finnmark, besøkte lokaliteten 21/9. Etter noen timers manngard, fant de ribb av gåsa. Satelittsenderen hang fortsatt i skjelettet, og fuglen var delvis oppspist. Funn på plassen, en mengde fiskerester og rester av sjøfugl, tydet på at gåsa var blitt drept av havørn.

Erfaringene fra dette pilotprosjektet er behandlet og evaluert i detalj i Aarvak og Brøseth (1994a), men erfaringene så langt tilsier at bruk av satelittsendere er en fruktbar metodikk. Satelittsendere har også

blitt brukt på ringgås (*Branta bernicla hrota*) med gode resultater (Benvenuti 1993, G.A. Gudmundsson pers. medd.).

Desverre levde ikke dverggåsa lenge nok til at vi kunne følge den på høsttrekket og til overvintringsområdet, men vi fikk inn verdifulle data på mytevandring og tidlig høsttrekk, og vi fikk avdekket en tidligere ukjent rastelokalitet i Finnmark. På bakgrunn av disse opplysningene og andre data fra årets feltarbeid, kan vi nå fastslå at den sterkt truede restbestanden av dverggås i Fennoskandia benytter rasteplassene i lavlandet også etter endt hekking (august-september), sannsynligvis for å øke kondisjonen før trekket sørover.

4. AKTIVITETEN INNENFOR PROSJEKTET

Dverggåsprosjektet har i inneværende år økt ambisjonsnivået og tatt sikte på å gjennomføre et prosjekt med bruk av satelittsendere, for å lokalisere trekkruiter og overvintringsområde for den fennoskandiske restbestanden. Dette har medført en høy arbeidsbelastning for alle som er involvert i prosjektet og svært mye tid har blitt brukt til forarbeid og organisering av et forsvarlig opplegg. På møte i styringsgruppen 22/9 ble det vedtatt å undersøke mulighetene for å dra BirdLife International (tidligere ICBP) aktivt inn i prosjektet. I løpet av oktober var dette avklart med BirdLife, som var svært positive da dette prosjektet faller godt sammen med deres handlingsplaner for globalt utrydningstruete fuglearter, herunder dverggåsa. Kontaktnettverk langs antatte trekkruiter og overvintringsområde har blitt opprettet i følgende land; Estland, Latvia, Litauen, Bulgaria, Tsjekkia, Polen, Romania, Slovenia, Croatia, Ungarn, Hellas og Russland. Dverggåsprosjektet deltok også med en representant på konferansen Anatidae 2000 i Strasbourg 5-9/12, hvor det ble arrangert workshop med dverggås og problematikken rundt denne arten, som et sentralt tema.

4.1 MØTER

Styringsgruppa for prosjektet har avholdt tre møter i 1994, hhv. 3/2, 22/3 og 22/9. Styringsgruppa hadde også møte med Direktoratet for Naturforvaltning 1/7 og med Norsk Institutt for Naturforskning 15/11.

4.2 FOREDRAG OG INTERVJUER

For å gi informasjon, og sette dverggåsa på dagsordenen til foreninger og lokalbefolkning, har det i 1994 blitt avholdt flere foredrag hhv. for NOF Avd. Sør-Trøndelag (Vitenskapsmuseet i Trondheim), NOF Avd. Finnmark (Stabbursnes Naturhus og Museum i Porsanger), Radio Porsanger (Nærradioen i Porsanger kommune), for Norsk Naturvernråd (på Valdakmyra i Porsanger kommune) og NRK P2 (i programmet Norgesglasset).

4.3 RAPPORTER

I 1994 har følgende rapporter og artikler blitt utarbeidet (Oversikt over rapportene fra Nordland er å finne i Aarvak & Brøseth (1994a), da titlene navngir hekkelokalitetene):

- Aarvak, T. & Brøseth, H. 1994a. Registreringer på hekkeplass og fangst av dverggås i 1994. Norsk Ornitologisk Forening, rapp. nr 1., Rapp. nr. 55 fra dverggåsprosjektet. Konfidensiell.
- Aarvak, T. & Øien, I. J. 1994. Dverggås *Anser erythropus* - en truet art i Norge. Dverggåsprosjektets virksomhet 1987-1993. Vår Fuglefauna 17(2): 70-80.
- Aarvak, T. & Øien, I.J. 1994. Dverggåsprosjektet ett skritt videre. Vår Fuglefauna 17(3):172-175.

4.4 NORDISK SAMARBEIDSMØTE

Nordisk samarbeidsmøte ble arrangert på Songli konferansesenter 11-12 april 1994. Deltagere fra alle arbeidsgruppene i Sverige, Finland og Norge var tilstede sammen med representanter fra Direktoratet for Naturforvaltning og Statskog - Fjelltjenesten i Finnmark. Referat fra møtet ble skrevet av Jostein Sandvik (Vedlegg 3).

Deltakere:

Lambart von Essen
Prosjekt Fjällgås	Fågelvik, Ludgo, S-61191 Nyköping, Sverige
Tel: +0155-240395
Anders Bylin
Prosjekt Fjällgås	Tovetorp Zool. forskningsstation, S-64050 Björnlunda, Sverige
Tel: +0155-246048
Juha Markkola
WWF-Finland	Merssytie 1F6, FIN-90560 Oulu, Finland
Tel: +81341363, Fax: +815531258
Toni Eskelin
WWF-Finland	Arvopostinkuja 6 D11, FIN-90100 Oulu, Finland
Tel: +815305529
Torkjell Morset
Statskog, Fjelltjenesten
i Finnmark	Boks 166, N-9700 Lakselv, Norge
Tel: +78462108
Jostein Sandvik
Norsk Ornitologisk Forening	Seminarplassen 5, N-7060 Klæbu, Norge
Tel: +72831166, Fax: +72831255
Gaute Dahl
NOF-Rana	Innherredsveien 63, N-7043 Trondheim, Norge
Tel: +73523576
Ingar Jostein Øien
Prosjekt Dverggås	Seminarplassen 5, N-7060 Klæbu, Norge
Tel: +72831166, Fax: +72831255
Øvre Møllenberggt. 60, N-7043 Trondheim, Norge (priv.)
Georg Bangjord
Prosjekt Dverggås	Odden, N-7057 Jonsvatnet, Norge
Tel: +73839706 (priv.), +73949450 (jobb)

Øystein Størkersen Tungasletta 2, N-7005 Trondheim, Norge
Direktoratet for Naturforvaltning Tel: +73580500, Fax: +73915311

Tomas Aarvak Øvre Møllenberggt. 74, N-7043 Trondheim, Norge
Prosjekt Dverggås Tel: +73524034

5. TAKK

Styringsgruppa for NOF - Prosjekt Dverggås ønsker å takke alle som har deltatt i feltarbeidet på prosjektet i 1994; Atle G. Dahl, Espen Dahl, Gaute Dahl, Eskil Furuheim, Arvid Følling, Willy Hjelmseth, Jim Kristensen, Kjell Arne Meyer, Kristian Sivertsen, Benny Sætermo, Knut A. Øyjord, og Henrik Brøseth .

En stor takk går som vanlig til Statskog - Fjelltjenesten i Finnmark avd. Lakselv ved Torkjell Morset for masse verdifull hjelp. Videre rettes en takk til alle de som har bidratt med opplysninger om dverggås; Jan Kåre Næss, Per Tangen, Bjørn Ove Høiland & Harald Mørken .

Takk også til Fylkesmannens Miljøvernnavdeling i Finnmark, Fylkesmannens Miljøvernnavdeling i Nordland, Direktoratet for Naturforvaltning og Norsk Fuglevernfond for økonomisk støtte til prosjektet.

Tilslutt en takk til Ingar Jostein Øien og Erik Edvardsen som har kommet med verdifulle kommentarer til rapporten.

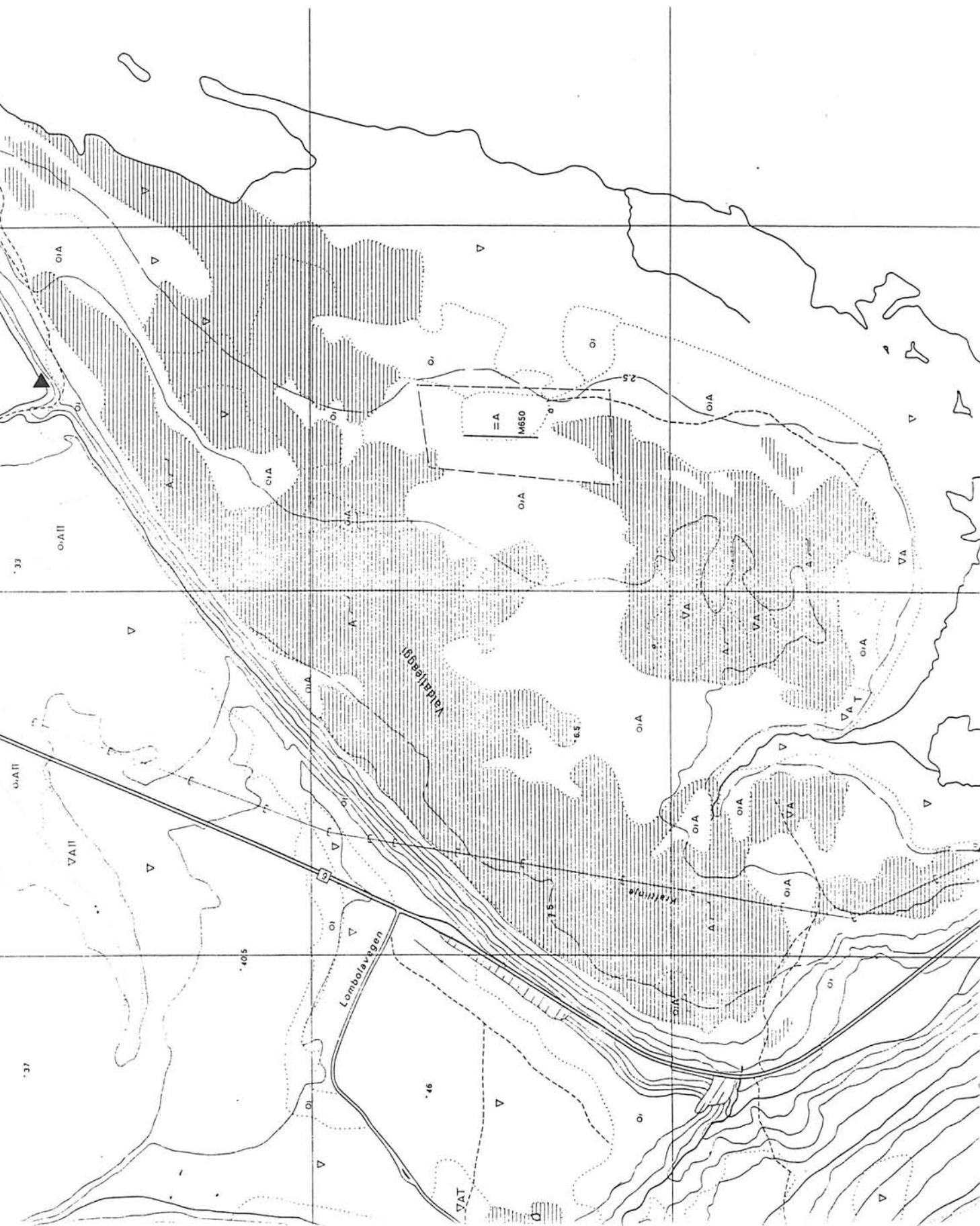
6. LITTERATUR

- Bangjord, G. & Broen, B. 1990a. Dverggåsregistreringer i Finnmark mai-juni 1990. Norsk Ornitologisk Forening. 16s.
- Bangjord, G. & Broen, B. 1990b. Dverggåsregistreringer i Finnmark mai-juni 1990. Konfidensiell rapport. 10 s.
- Benvenuti, S. 1993. Bird-borne satellite transmitters: current limitations and future prospects. *Avocetta* 17:35-39.
- Ebbinge, B.S. 1985. Factors determining the population size of arctic-breeding geese, wintering in Western Europe. *Ardea* 73:121-128.
- Mosbech, A. & Gladher, C. 1991. Assessment of the impact of helicopter disturbance on moulting Pink-footed Geese *Anser brachyrhynchus* and Barnacle Geese *Branta leucopsis* in Jameson Land, Greenland. *Ardea* 79:233-238.
- Norderhaug, A. & Norderhaug, M. 1981. Dverggåsa *Anser erythropus* i Fennoscandia. *Vår Fuglefauna* 4:165-170.
- Øien, I.J. & Aarvak, T. 1991. Dverggåsregistreringer i Finnmark mai-juni 1991. Norsk Ornitologisk Forening. 13s.
- Øien, I.J., Aarvak, T., Bangjord, G. & Lorentsen, S.H. Individual recognizing of Lesser White-fronted Geese (*Anser erythropus*) by the belly patches. Unpubl.
- Aarvak, T. & Øien, I.J. 1992. Dverggåsregistreringer i Finnmark mai 1992. Norsk Ornitologisk Forening. 6s.
- Aarvak, T. & Øien, I.J. 1994. Dverggås *Anser erythropus* - en truet art i Norge. Dverggåsprosjektets virksomhet 1987-1993. *Vår Fuglefauna* 17: 70-80.
- Aarvak, T. & Brøseth, H. 1994a. Registreringer på hekkeplass og fangst av dverggås i 1994. Norsk Ornitologisk Forening, rapp. nr.1., Rapp. nr. 55 fra dverggåsprosjektet. konfidensiell.
- Aarvak, T. & Øien I.J. Staging of Lesser White-fronted Goose at the prenesting area Valdak in Northern Norway. Unpubl.

Vedlegg 1.

Kart over Valdakmyra (økonomisk kartverk 1:5.000).

▲ = observasjonspost

Vedlegg 2. Oversikt over identifiserte dverggåspar i perioden 15/5-6/6 1994.

Par nr.	Dato																												
	mai															juni													
	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	1	2	3	4	5	6						
1	--	--	--	--	--					--	--																		
2	--	--	--	--	--	--		--	--	--																			
3	--	--	--	--	--	--		--	--	--	--				--														
4		--	--	--	--	--																							
5			--	--	--	--	--	--	--	--	--																		
6			--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--		--													
7				--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--															
8					--	--				--	--	--	--	--	--	--	--												
9					--	--	--		--	--	--	--	--	--															
10						--	--	--	--																				
11								--	--	--	--	--	--	--															
12									--	--	--	--	--	--	--	--													
13											--																		
14												--	--	--	--		--		--	--	--					--			
15													--	--	--		--		--	--	--					--			
16													--	--	--	--	--		--	--	--				--				
17														--	--	--	--		--	--	--								
18															--	--	--	--	--	--	--					--	--	--	
19																--	--	--	--	--						--	--	--	
20																	--	--	--	--									
21																		--	--	--	--								
22																			--	--	--								
23																				--	--								
24																					--	--							
25																						--	--						
26																							--	--					

Vedlegg 3.

REFERAT FRA NORDISK DVERGGÅSMØTE SONGLI, NORGE 11.-12.04.94

Følgende deltagere var med på møtet: Anders Bylin (S), Lambert von Essen (S), Juha Markkola (SF), Tomas Aarvak (N), Georg Bangjord (N), Ingar Jostein Øien (N), Øystein Størkersen (N), Gaute Dahl (N), Jostein Sandvik (N),

GJENNOMGANG AV SITUASJONEN I DE NORDISKE LAND

Norge:

Tomas Aarvak.

I Nordland fylke ble det i 1993 funnet ubetydelige mengder skit på en gammel hekkeplass, mens det ble sett 1 par på rasteplass under vårtrekket.

I Finnmark ble det på den faste rasteplassen på Valdak registrert 32 par og fire ungfugler, totalt 68 dverggjess.

På hekkeplass i Tana kommune ble det funnet 2 par i 1993.

Gaute Dahl:

Ved raste- og hekkeplassene i Nordland ble det tidlig på 1970-tallet sett opptil 40 ind. Etter det er bestanden gått sterkt tilbake, kun 7 ind. i 1989, ingen i 1992, men 1 par i 1993.

Finland:

Juha Markkola.

Ved Karlø, Oulo, benytter dverggjessene 4 ulike rasteplasser, hvorav 3 er mest benyttet. Fordelingen viser størst trekk omkring 17.-19. mai. 1993 var svært atypisk med stort antall 8. mai. Totalt ble det registrert 170 gåsedager (summering av antall dager de enkelte individene har blitt observert), med et gjennomsnitt på 5,3 dager i området. Det maksimale antallet som ble registrert samtidig var 32 fugler, og det var 28% ungfugler fra året før. Bestandstendensen har vært sterkt negativ, med 95 ind. i 1985 og jevn nedgang fram til nå. De finske trekkstudiene viste størst nedgang i perioden 1950 til 1965.

Antallet som har vært registrert ved Karlø har vært negativt korrelert med vestavind, men har ingen korrelasjon med temperaturen. Antall dverggjess (maks. antall samtidig) som er registrert på rasteplassen ved Karlø er korrelert med antall gjess som er registret på vårtrekk i Nordland, men har ingen korrelasjon med antallet på Valdak. Ungeproduksjonen i Nord-Finland viser en negativt korrelert tendens (n.s.) med 1K-andelen på Karlø neste vår. Det ser derfor ikke ut til å være noen sammenheng mellom de fuglene som blir sett ved Karlø og de som hekker i Nord-Finland.

På hekkeplassen i Nordøst-Finland, på grensa mot Norge ble det i 1993 registrert min. 15 individer (maks. 19 ind.). Tilsvarende tall for 1992 og 1991 var henholdsvis ca. 30 ind. og min. 41 ind. i dette området. En stor del av dette området er relativt karrig, småkupert og steinete. I 1993 var det store mengder snø i hekkeområdet, og 4.-5. juni kom det ca. 0,5 meter nysnø som først forsvant en ukes tid senere.

I Finland er ca. 100 dverggjess avlet i fangenskap satt ut i hekkeområdet i nordøst, ved grensa til Norge, med blå halsring. Av disse er 43 % sett min. en gang, totalt 130 obs. av ca. 40 ind. Ca. 10 % er kommet tilbake til Nord-Finland/Norge, 2 ind. til samme område og 1 ind. til samme lokalitet. I Finland er ulovlig jakt et stort problem, spesielt pga. at det er 350.000 andejegere. Av innsendte observasjoner/funn av utsatte gjess før jaktstart (20. august) var 17-18 ind. levende og 1 ind. død. Etter jaktstart var det 3 ind. levende og 3 ind. døde. Av innsendte døde gjess fra Finland og Sverige er følgende dødsårsaker angitt:

Dødsårsak	SF	S	Tot.	%
Kraftlinje	-	2	2	11
Mink	-	1	1	5
Hønsehauk	-	1	1	5
Skutt	8	1	9	47
Funnet død	1	5	6	32
Totalt	9	11	19	100

Sverige:

Lambart von Essen.

Det har vært gjennomført feltarbeid i Svensk Lappland i 12 år, og 11 år med utsetting av unger ved hjelp av hvitkinngjess. De to siste årene, 1992 og -93 har det ikke vært utsatt noen.

I 1993 ble det avlet fram 19 unger. Gjessene preges på det området de blir flygedyktige. Ungene fra 1993 har ennå ikke hatt anledning til å fly, og de skal også få sin første flytur i utsettingsområdet i Lappland. I utsettingsområdet er det nå ca. 50 % ringmerkede fugler. Det er planer om å sette ut 40 unger pr. år i Lappland de nærmeste 5 årene.

I perioden 1984 - 1991 ble det utsatt og merket 132 individer. Av disse er det rapportert ca. 400 gjenfunn/kontroller. 77 % (102 ind.) av disse gjessene er sett minst en gang under første høsttrekk. 56 % (74 ind.) har vært i Nederland minst en gang, og minst 25 % (33 ind.) er sett i utsettingsområdet minst en gang. Ti individer er påvist hekkende, og minst 6 er registrert i Nederland med minst én unge.

Det ble senere vist bilder fra utsettingsområdet, som bl.a. viste at enkelte ungfugler får utviklet hvit panneflekk allerede første høst.

Anders Bylin:

Studier av endringene i bukflekkene på dverggjess i fangenskap på Øster Malma har vist stor variasjon. Det er ingen tegn til at antallet eller størrelsen til de mørke flekkene tiltar med alderen,

bortsett fra at det er lite flekker i første leveår. Hovedmønsteret med de store flekkene går igjen fra år til år, men det er også en del variasjoner i de mindre markerte flekkene.

Flekkene varierer noe avhengig av hvordan de holdes ved fotografering, Anders er ut fra dette skeptisk til metoden med individuell indentifisering på rasteplass ut fra bukflekk-tegninger.

PLANER FOR SESONGEN 1994

Norge: Tomas Aarvak

Trekkregistreringer på Valdak, som tidligere år. Registreringer på gamle hekkeplasser, og undersøkelser av ny potensielle hekkeområder i Finnmark og Nordland.

Det har vært planlagt å satellittmerke 3 dverggåshanner, tidlig i mai på Valdak. Problemet er at det er for kort tid til å planlegge og å gjennomføre dette så lenge finansieringen ikke er klar fra DN.

Finland: Juha Markkola

Trekkregistreringene ved Oulo skal gå som tidligere. De skal forsøke å få merket 2 gjess på hekkeplass/myteplass.

I 1993 ble det utsatt ca. 25 ind. 1K, og det er planer om å fortsette med denne utsattingen både i år og de kommende årene. I Finland er det nå ca 80 ind. i avlsprogrammet.

Sverige: Lambart von Essen

Det er planlagt å få utsatt 30 - 40 (1K og 2K) i det gamle utsettingsområdet i svensk Lappland. Det skal gjennomføres en totalinventering av hele det tidligere svenske hekkeområdet, bl.a. ved hjelp av opprop i svenske tidsskrifter. De videre planene i Sverige går ut på å fortsette utsettingsprogrammet i 5 år fra 1994 med ca. 40 ind. hvert år.

Generelt

Det skandinaviske dverggåsprosjektet vil bli presentert med egen poster på ANATIDAE 2000 i Stasbourg i desember. Ferdig kart, tekst og bildemateriale må foreligge til 1. oktober. Det vil bli arbeidet for å få gjennomført en workshoop i Øst-Europa en gang i løpet av kommende vinter, fortrinnsvis i Ungarn. Det må prioriteres at Jesper Madsen kan delta på dette.